

Izjava ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20—Din
za uvoznostvo 30—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova 4.Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.842.

Jovanović sestavlja koncentracijsko vlado

Pogajanja med blokaši in radikali razbita. — Jovanović dobil mandat za koncentracijsko vlado. — Blokaši se umikajo. — Avdijske in konferenčne ves dan in vso noč do prvih jutranjih ur. — Danes dopoldne definitivna odločitev. — Seja Narodne skupščine bo odložena? — Položaj jako težaven.

Beograd, 19. oktobra. p. Danes zjutraj ob pol 8. uri so se zbrali v predsedništvu vlade šefi bivših vladnih strank. Davidović, Korošec, Spaho in Predavec. Konferenci so prisostvovali tudi drugi ministri in poslanci. G. Davidović je zahteval, da g. Predavec precizira stališče HRSS, toda g. Predavec ni mogel dati nikakega odgovora, ker ni imel zato potrebnega pooblastila.

Direktna pogajanja razbita.

Ob 9. uri so se sestali v ministrski sobi skupščine g. Davidović, Korošec, Spaho, Marinković in Kumanudi z gg. Ljubom Jovanovićem, Uzunovićem, Sršićem, Gjuričcem in Trifunovićem ter nadaljevali konferenco, ki je imela namen končno gotoviti, ali je mogoče ustrešiti želji krone po sestavi koncentracijske vlade. Seja je bila za kratek časa prekinjena, da je odšel g. Jovanović k poroki svoje hčerke. V tem času so zborovali vsi poslanski klubi in pretresali položaj. Klubi so ostali pri svojih starih stališčih in naziranjih. Medtem je dobil g. Predavec tudi zvezo z Radićem in izmenjal z njim nekaj misli. Ob pol 12. se je nadaljevala seja delegatov. Pokazalo se je, da se stališča obeh grup ne dasta spraviti v sklad.

Davidovićev blok je ostal pri svoji zahtevi, da se mora HRSS pripustiti v vlado brez vsake garancije, radikali so izjavili, da je njihovo sodelovanje v vladi z radićevci mogoče le ako HRSS poudari svoje programne naprave monarhiji in edinstveni državi jasne garancije.

Glede personalnih vprašanj zlasti glede predsedništva nove vlade se nova razprava ni vodila, ker se v glavni točki sporazum ni dosegel. Tridnevna pogajanja je bilo s tem smatrati za razbita.

Sporočilo kralju.

Po seji so odšli gg. Jovanović, Davidović in Marko Gjurić v dvor, kjer so kralju v skupni avdijski obrazložitvi, da do sporazuma ni prišlo. Ta avdijska je bila kratka.

Gg. Davidović in Gjurić sta kmalu zapustila dvor, g. Jovanović pa je ostal pri kralju.

Komuniké bloka o razbitju pogajanj.

V ministrskem predsedništvu se je vršilo kratko posvetovanje šefov vladnega bloka po katerem je bil izdan sledeči komuniké:

«Glavna naloga nove koncentracijske vlade je imela biti pripravljenost končnega sporazuma Srbov, Hrvatov in Slovencev. Delalo se je na tem, da se udeležijo hrvatski predstavniki aktivno vodstva državnih poslov, priznavajoč tako sedanje legalno stanje do ugotovitve končnega sporazuma in prevzemajoč odgovornost za vlado pri utrjevanju reda. Predstavniki parlamentarne večine, v želji, da za sodelovanje na velikem delu notranje konsolidacije in ravnopravnosti sporazuma Srbov, Hrvatov in Slovencev, pridajo tudi one elemente skupščinske opozicije, za katere je izgledalo, da načelno sprejemajo idejo ravnopravnega sporazuma kot jo razume skupščinska večina, poskušali so sporazumno s predstavniki radikalne stranke sestavo širše koncentracijske vlade. V teku sporazumevanja so predstavniki skupščinske večine konstatirali, da se z radikalne strani stavljajo pogoji ravnopravnemu sodelovanju enega dela skupščinske večine in to bi hrvatskemu, s predhodnimi izjavami in obvezami in da se istočasno zahteva, da na tem delu sodelujejo tudi oni elementi radikalne stranke, ki so se z besedo in delom izjasnili proti ravnopravnemu sporazumevanju in katere vsa javnost smatra kot odkrite in odločne protivnike sporazuma, da ne spominjamo posebnih razlik v pogledih na ostala vprašanja, ki so tvorila osnovo politike sedanje vlade kakor so: strogo spoštovanje zakonitosti in reda, ravnopravnost vseh državljanov in pobiljanje korupcije. Predstavniki parlamentarne večine smatrajo, da je tako držanje in postavljanje teh zahtev dokaz, da obstoji med predstavniki parlamentarne večine in predstavniki radikalne stranke osnovna razlika v pogledu na pota in metode, s katerim se more doseči sporazum Srbov, Hrvatov in Slovencev, kar je imelo biti glavna naloga nove vlade. Predstavniki parlamentarne večine smatrajo, da morajo biti popuščanja obojestranska».

Jovanović dobil koncentracijski mandat.

Med tem ko so šefi dosedanjega vladnega bloka sestavljali komuniké, je kralj razgovarjal s predsednikom Narodne skupščine g. Jovanovićem. Pri tej priliki je vladar v svrhu, da se poskuša še zadnja možnost, poveril g. Jovanoviću mandat za sestavo koncentracijske vlade s pristavkom, da v slučaju neuspeha ne bo preostalo drugega nego razpust parlamenta in apel na narod. Kralj je izrazil tudi željo, da g. Jovanović po možnosti še tekom današnjega dne dožene, ali je koncentracija mogoča ali ne.

Jovanović pri Davidoviću in Pašiću.

G. Jovanović je takoj po avdijski odšel h g. Davidoviću ter ga je obvestil o svoji misli. Prosil ga je, naj še enkrat povpraša svoje tovariše ter mu do večera da odgovor. Nato je g. Jovanović posetil Pašića, pri katerem se je vršil kratek razgovor.

Konferenca nacionalnega bloka. Kmalu nato so bili klicani k Pašiću voditelji nacionalne koalicije. Vršila se je konferenca, v kateri je bilo sklenjeno da se g. Jovanoviću olajša njegova mislija z največjo popustljivostjo v vseh nenačelnih vprašanjih. Samostojni demokratski zlasti so izjavili, da odvežejo radikalno stranko od stališča, da stoji nacionalna koalicija napram vladinem bloku kot enota — ako bi ta enotnost onemogočila pristaneč vladnega bloka na koncentracijo.

Prvi neuspehi. — Davidović pri kralju.

G. Davidović je sklical dopoldne šefe bloka in v parlamentu so se sestali vsi klubi. Razprave v klubih pa niso spremenile položaja in so zlasti klubi vladnega bloka odobrili popoldanski komuniké vlade. Ob 17. uri je bil g. Davidović klican h kralju, pri katerem je ostal do 18. ure. Po povratku je izjavil novinarjem, da ni nič novega.

Neposredno nato se je razširila vest, da je smatrati misljo g. Jovanovića za neuspelo in da je neposredno pričakovati odločilnih ukrepov krone.

Ponoven poskus g. Jovanovića.

Navzlic dosedanjim odklonitvam pa je g. Jovanović izvršil še eden poskus. Ob 19. je poiskal g. Davidovića ter ga prosil, naj z ozirom na iskreno kraljevo željo še enkrat premisli in naj ne onemogoči vlade, ki bi imela mnogo pogojev, da izvrši, kar se njeni prednici ni posrečilo. Z ozirom na to prošnjo je Davidović znova konzultiral šefe vladnih grup ter se preko g. Predavca ponovno obrnil telefonično na Radića. Na tej konferenci, katere se je nekaj časa osebno udeležil tudi g. Jovanović, ki je z ozirom na sklepe voditeljev narodne koalicije privolil glede osebnih vprašanj in tudi glede sodelovanja samostojnih demokratov katerih se klerikalci silno bojuje, v nove koncesije, so bile razpravljane razne možnosti, kako ti se nalet izhod iz teže situacije. Ob 19.40 je g. Jovanović odšel k Pašiću, kateremu je javil, da obstoji še možnost priiti do koncentracije. Od Pašića se je vrnil v Narodno skupščino kjer je imel kratek razgovor z gg. Ninkovićem, Trifunovićem in Vukelićem. Po tem razgovoru se je g. Jovanović odpeljal do dvor in po parlamentu, kjer so v svojih klubih zbrali vsi poslanci in je raznesla vest, da so pogajanja za nočjo končana, da je baza na koncentracijo do sežena in da bo jutri tekom dopoldneva g. Jovanović moral kralju predložiti listo široke koalicijske vlade, sestavljajo iz tih, ožjega Davidovićevega bloka in radikalov.

Polnočne avdijske in konferenčne.

Medtem pa se je g. Jovanović ob pol 22. vrnil v parlament, odkoder je kmalu nato odšel v dvor. Ostal je pri kralju do pol 23. Vrnivši se v skupščino je povabil g. Davidovića na razgovor, ki je trajal precej časa.

Po tem razgovoru je g. Davidović obšel domov, pooblastivši ministra Pečiča za zastopstvo.

Jovanović je imel nato posvetovanje z radikalnimi pravniki ter je o polnočni znova odšel h kralju. Iz radikalnih krogov se je raznesla vest, da g. Jovanović vrača mandat. Ta vest je izzvala v parlamentu, ki je o polnočni živahen kakor ob najvažnejših sejah, silno napetost.

Med Jovanovićevo avdijsko je bil pozvan h kralju še g. Pečič v zastopstvu g. Davidovića. Oba sta ostala pri vladarju do 1. po polnoči ter se vrnila v parlament. Avdijska g. Pečiča je imela namen ugotoviti, ali je mogoče preložiti odnosno prekiniti jutrišnjo sejo Narodne skupščine še predno se izvrši volitev predsedništva.

Konferenca šefov bloka.

Ob 1. je v salonu g. Jovanovića prišla konferenca šefov bloka.

AVDIJENCE PO POČOČI.

Beograd, 20. oktobra ob pol 3. zjutraj. Konferenca šefov bloka je trajala do pol 2. zjutraj. Glede odgoditve Narodne skupščine se sporazum ni dosegel. Predloženo je bilo, naj se izvrši volitev predsedništva ter naj bo izvoljen za predsednika minister Pečič, ki bi se obvezal, da bo svojo funkcijo ako pride do spremembe položaja odložil. Ta predlog od g. Jovanovića ni bil sprejet. Ob pol 2. je odšel v dvor bivši minister Trifunović, nakar je bil poklican h kralju še enkrat g. Jovanović. Medtem so ministri in poslanci polagoma zapuščali parlament.

ZADNJA AVDIJENCA V DVORU OB POL 3. ZJUTRAJ.

Beograd, 20. oktobra. p. ob 3. uri. Poslanec Trifunović se je ob pol 3. uri vrnil iz dvora v parlament ter je sporočil ministrom Petroviću in Pečiču, da ju pričakuje kralj. Oba sta takoj se odpeljala v dvor, kjer je ostal tudi še g. Jovanović.

Posl. Trifunović je v radikalnem klubu, kjer je zbranih še dokaj poslancev, na kratko poročal o položaju. Kakor izjavlja ugleden radikalni prvak Vašemur dopisniku je situacija sledeča: Koncentracija je še mogoča, treba pa je primerne popustljivosti s strani bloka. Od izjav, ki jih podasta v svoji avdijski gg. Petrović in Pečič je mnogo odvisno. Gotovo je položaj jako težaven.

NOVA KOMBINACIJA?

Beograd, 20. oktobra. ob 3. uri. Avdijska gg. Jovanovića, Nastasa Petrovića in Pečiča je trajala do tričetrt na 3. G. Jovanović je izjavil pri odhodu domov: «Nič še ni gotovo. Pogajanja se še nadaljujejo».

V dvoru se nahaja še poslanik dr. Spaljković, ki je bil tekom večera ponovno pri kralju. V zvezi s tem se po odhodu gg. Jovanovića, Pečiča in Petrovića pojavlja govorica, da se pripravljajo za slučaj ako se koncentracija ponesreži, nova kombinacija v obliki nevtralne vlade. Vsi korespondenti bežejo to govorico kot verjetno, ki je naravno v tem trenutku ni mogoče kontrolirati.

Sport

NEDELJSKE NOGOMETNE TEKME V LJUBLJANI.

Ljubljana, 19. oktobra.

Ilirija : Primorje 9 : 0 (5 : 0)

Sportno senzacijo današnjega dneva o tvorila prvenstvena tekma med ljubljanskima srđtima rivaloma Ilirijo in Primorjem. Privabila je na igrišče Primorje izredno veliko število gledalcev, kakor jih je pri nas celo pri važnih mednarodnih tekmah le redkokdaj. Pregledno o izidu tekme in moči obeh klubov so se udeležili te deloma. Ilirija se je odrezala nad pričakovanje dobro. Primorje je bil odpuščeno. Bilo je ves čas v defenzivi in je le parkrat prodrla do ilirjanskega gola, a tudi teh šans ni moglo izkoristiti. Drugače se je odigravala tekma skoro izključno na primorski polovici.

Ilirija old boys : 1 : 1 S. škola I 2 : 2 (0 : 2).

Tekma se je razvila v resno sportno prireditev, čeprav je bilo seveda tudi za zabavo dovolj povoda. V prvi polovici so bili Sokoli prav dobri in v premoči, v drugi polovici pa so popustili. Občinstva žal tudi danes ni bilo veliko, kakor bi zaslužili namen, kateremu je bil namenjen čisti dobiček.

Ilirija, rez. : P. imorje rez 5 : 0 (0 : 0)

Lask : Korotan 3 : 1

V MARIBORU.

Revid : Hermes 1 : 0.

Sijajna slovenska zmaga v Ptuj

Popoln neuspeh nemškega «plebiscita». — Nemško-nemškutarska lista je dobila komaj eno tretjino glasov. — Od 25 odborniških mest jih pripade Slovincem 20.

Ptuj, 19. oktobra. Današnje občinske volitve so potekle mirno in v redu. Udeležba je bila prav lepa, zlasti pa so Nemci in nemškutari delali z vsem pritiskom, da bi spravili na volišče zadnjega svojega pristaša. Kljub temu so doživeli uničujoč poraz. Kakor prej v Mariboru in Celju, je končal nemški «plebiscit» tudi v Ptuj s popolnim neuspehom. Baiko o nemških otokih v našem ozemlju je enkrat za vselej konec.

Volilni akt je bil zaključen ob 5. četrt ure kasneje so bili že znani rezultati. Vložene so bile tri liste: združena slovenska, socialistična in nemška, oz. nemškutarska. Volilo je 774 volilcev, dobili pa so:

Slovinci	408 glasov in 20 mandat.
Socialisti	102 " " 1 "
Nemci	264 " " 4 "
Skupaj	774 " " 25 "

Izid volitev je vzbudil med slovenskim prebivalstvom Ptuja ogromno navdušenje. Avtomatično so se razvile po mestu narodne manifestacije s petjem in vzklikanjem kralju in državi. Na magistratu je zavihrala slovenska zastava, kmalu nato so bile v zastavah tudi druge slovenske hiše. Nemci so se umaknili v svoje domove. Do incidentov ni prišlo.

Tako je zopet enkrat narodna disciplina slovenskih strank temeljito prekrizala račune in načrte naših Nemcev in nemškutarjev.

Zagoneten umor v Ljubljani

Ponočni napad na trgovca Pipana in njegovo ženo na Hranilnični cesti. Roparski umor ali čin osebne mrznje? — Kdo je morilec?

Ljubljana, 19. oktobra (o polnoči). Zagoneten umor Fanike Petkovške na Vodovodni cesti, ki je vzbudil obilo razburjenja in groze, je nočjo dobil v istem mestnem območju nov strahoten pendant, ki je po svoji zagonetnosti znova dvignil razburjenje prebivalstva. Onstran železniške proge. Nekoliko po deseti uri noči je namreč na Hranilnični cesti bil ustreljen ljubljanski trgovec Ferdinand Pipan, ki je kmalu izdihnil, dočim je njegovo soprogo padla v nezavest, morilec pa pobegnil.

Po dosedanjih ugotovitvah se je najverjetneje za žaloigra na Hranilnični cesti odigrala sledeča: Trgovec Ferdinand Pipan je tekom popoldneva bil s svojo soprogo na obisku pri svojem tistu, g. Štupici, sedlarskem mojstru v Slomškovi ulici, kjer je bil kako, vedno prav dobro razpoložen. Okrog pol desete pa se je s svojo ženo vračal mimo glavne kolodvorskega doma na stanovanju, ki ga ima v novi hiši ob kraju Hranilnične ceste. V rokah je nesel pleteno košaro in se spotoma razgovarjal s svojo ženo. Pri glavnem kolodvoru pa jim nenadoma začne slediti neki sumljiv mož, in jima je vztrajno sledil v primerni razdalji. Oba, mož in žena sta opazila zasledovalca, toda zavrnila ga nista temveč nadaljevala pot po Dunajski cesti. Ko pa sta zavila v Samotno ulico, ki je temna in nerazsvetljena, je sumilvec sledil za petami. Oba sta pospešila korake in zavila v Hranilnično ulico, — tu pa ju sumilvec ravno pred hišo št. 6. prehitil, ustvil, in v kratkih hipih se je izvršila krvava drama, ki v svojem bistvu še ni točno pojasnjena. Le po par manjnih besedah je zločinec ustrelil s samokresom in Pipan se je zgrudil zadet v levo pod prsi. Žena je v zmedenosti strašnega trenutka zavpila na pomoč. Čim pa so iz hiše prišli ljudje, je bil Pipan radi notranjega

krvavljenja že, v poslednjih izdihljajih dočim je žena mogla izpovedati le nekaj besed o nekakem zahtevnem denarju in nato padla radi živčnega napada v nezavest. Ljudje so oba prenesli v hišo, v stanovanje g. Bečana in alarmirali policijo. O zločinu pa že ni bilo sledu, izgubil je po streli v temo.

Policijski zdravnik dr. Avramović, ki je po obvestilu takoj pohitel na Hranilnično cesto, je mogel ugotoviti le Pipanovo smrt, njegovi soprogi pa je radi opasnosti težkega živčnega napada nudil prvo pomoč. Trgovcu Pipanu je kroglja šla skozi droboje, strel je bil radi notranje izkrvavitve smrtonosen in bi bila tudi takojšnja zdravniška pomoč ostala brezuspešna. Soproga je nad eno uro ležala v nezavesti in težkih živčnih krčih, a tudi ko se je zavedla, ni mogla dati pravih pojasnil.

Policija je odredila obsežno racijo po okoliših, toda doslej, ko to pišemo, še brez merodajnega rezultata. Verjetje o povodih umora, ki krožijo med tamošnjim prebivalstvom, pa so seveda raznolične in si nasprotujejo, tako da doslej še ni ugotovljeno, ali gre za navaden roparski umor, ali za čin osebne osvete.

Ferdinand Pipan je bil v vseh trgovskih krogih ugleden in simpatična osebnost. Rodom tržaški Slovenec, star komaj okrog 40 let, se je po prevratu stalno etabliral v Ljubljani in ustanovil trgovsko Pipan & Co., trgovino z mineralnim oljem, ki ima poslovne prostore na vogalu Resljeve ceste pri Zmajskem mostu. Bil je vrlo agilen trgovec in rvest narodnjak. Njegova nenadna tragična smrt bo gotovo v vseh krogih, ki so ga poznali, vzbudili globoko sočutje, med javnostjo pa nujen interes za odgonetko zločina, ki se gotovo ne bo mogel dolgo izmikati roki pravice.

Senzacionalno razkritje umora v Crnem kalu

Stanko Molk iz Planine pri Rakeku aretiran kot dvokratni morilec. Krivdo je že priznal.

Rakek, 19. oktobra. Še danes ob 11. dopoldne je bil tu aretiran Stanko Molk, 25 let stari mantelant Windischgrätzove lesne družbe «Schlaba» bas, ko je hotel vstopiti v tranzitni brzdavnik, ki je bil namenjen za Avstrijo. Aretacija se je izvršila, ker je bil Molk označen kot morilec karabinjerjev v Crnem kalu. Molk je bil izročen deželniemu sodišču v Ljubljani in je danes v pritvoru.

Kakor smo poročali je bil izvršen v mirni istrski vasi Črni kal 14. t. m. zločin, ki je vzbudil v vsaj slovenski okolici veliko razburjenje in ogorčenje. Italijanski listi so umor označili kot politično dejanje ter so pričeli gonjo. Prettili so z represalijami, fašisti pa so napovedovali osveto slovenskemu ljudstvu in Istri.

Dopoldne tega dne sta bila pri Crnem kalu umorjena karabinjerjski brigadir Rip polini in karabiner Bua. Umor se je izvršil 14. t. m. ob 11.20 predpoldne na glavni cesti srenjske občine Črnkal na samotnem kraju oddaljenem 600 m od nekaterih samotnih hiš, ki spadajo pod Črnkal. Ubita karabinjerja sta se vračala s službe. Ob 11.30 so trije ljudje opazili trupla. Bua je ležal v krvi s puško na rami, zadet v srce, Rippolini je obelžal v nekaki pripravljenosti s puško v rokah. Oba sta bila mrtva, zadeta od pet revolverjskih krogelj. Ljudje so takoj obvestili karabinjerje. Med potjo so srečali človeka, ki jim je povedal, da je

siljal strele in videl človeka, ki je zbežal v gozdč borovcev. Vsi ti so naznačili ostalemu karabinjerju dogodek. Ta se je podal v družbi četnika narodne milice in domačinov na lice mesta, kjer je ugotovil, da sta omenjena karabinjerja mrtva. Nato so domačini zasledovali zločinca do Lake in od tam do Rižane, a brez uspeha. Ustavili so neke cigane, kateri so se sumljivo vedli, a pokazalo se je, da so nedolžni.

Ko je obveščena oblast došla na lice mesta je odredila preiskavo. Pri tem so našli planinsko palico in izstreljenene nabojke. Ugotovilo se je, da je morilec človek, ki so ga videli pred črnem na Klovci in isti dan opazovali na poti v Črnkal. Tujca ni težko opaziti v teh krajih, ker prihaja zelo malo tujcev. Morilec je bil obelžen v črnkavski vojaški plašč, na na glavi je imel alpski klobuk s šopom planink. Nosil je rumene gamaše in čevlje.

Po palci in drugih znakih so italijanske oblasti ugotovile, da je orožnika ustrelil Stanko Molk z Planine pri Rakeku. Sporočile so svoje ugotovitve jugoslovenskim oblastem, ki so danes Molk aretirale.

Kakor nam naknadno javljajo, je Molk sicer svoje dejanje priznal, vendar povdarja, da je ustrelil oba orožnika v silobranu. Nadaljna preiskava bo ugotovila, koliko je za zagovor verjetno.